ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ)
ΤΗΣ 26ης ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1984 [1]

Ludwig-Maximilians-Universität München κατά Hauptzollamt München-West (αίτηση του Finanzgericht München για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Κοινό δασμολόγιο — ατέλεια για επιστημονικές συσκευές — γυάλινες φιάλες»

Υπόθεση 45/83

Περίληψη

Κοινό δασμολόγιο — Εισαγωγή με δασμολογική ατέλεια — Επιστημονικά όργανα και συσκευές — Έννοια — Ορισμός — Κριτήρια — Δοχεία που προορίζονται για τη διατήρηση ή την καλλιέργεια του ερευνητικού υλικού — Αποκλείονται

(Κανονισμός του Συμβουλίου 1798/75, άρθρο 3, παράγραφος 1)

Η τελωνειακή ατέλεια που προβλέπεται από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1798/75 για τα επιστημονικά όργανα και συσκευές δεν μπορεί να χορηγηθεί παρά μόνο για αντικείμενα εξοπλισμού τα οποία, σύμφωνα με την ιδιαίτερη τεχνική υφή τους και τη λειτουργία τους, χρησιμεύουν αυτά τα ίδια άμεσα ως μέσο επιστημονικής έρευνας. Αντικείμενα εξοπλισμού που δε χρησιμεύουν ως μέσο αλλά αποκλειστικά και μόνο ως αντικείμενο της επιστημονικής έρευνας, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν επιστημονικά όργανα ή συσκευές· πράγματι, όταν η έρευνα δεν γίνεται μέσω των αντικειμένων αυτών, αλλά διενεργείται πάνω σ' αυτά, τότε δεν συμβάλλουν παρά καθαρά παθητικά στη διαδικασία της έρευνας.

Πολύ περισσότερο, δοχεία που χρησιμεύουν μόνο για τη διατήρηση, αποθήκευση ή καλλιέργεια μιας ουσίας που αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν επιστημονικά όργανα ή συσκευές.

Στην υπόθεση 45/83,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Finanzgericht München προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

1 — Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

LUDWIG-MAXIMILIANS-UNIVERSITÄT MÜNCHEN

και

HAUPTZOLLAMT MÜNCHEN-WEST,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία του κανονισμού 1798/75 του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 1975, περί της ατελούς, ως προς τους δασμούς του κοινού δασμολογίου, εισαγωγής αντικειμένων εκπαιδευτικού, επιστημονικού ή μορφωτικού χαρακτήρα (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/002, σ. 87),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

συγκείμενο από τους K. Bahlmann, πρόεδρο τμήματος, P. Pescatore και O. Due, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. VerLoren van Themaat
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν δυνάμει του άρθρου 20 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ συνοψίζονται ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. Νομικό πλαίσιο

Η διαφορά στην κύρια δίκη αφορά τη χορήγηση τελωνειακής ατέλειας για γυάλινες φιάλες που εισήγαγε το προσφεύγον και προορίζονται για την υπό υποστείρωση διατήρηση και ιστοκαλλιέργεια ανθρώπινων καρκινικών κυττάρων, οι οποίες φιάλες φέρονται ως επιστημονικά όργανα ή συσκευές. Το νόμιμο έρεισμα της εισαγωγής αυτών των οργάνων και συσκευών παρέχεται από τον κανονισμό 1798/75 του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 1975, περί της ατελούς, ως προς τους δασμούς του κοινού δασμολογίου, εισαγωγής αντικειμένων εκπαιδευτικού, επιστημο-

νικού ή μορφωτικού χαρακτήρος (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/002, σ. 87).

Με τον κανονισμό αυτό επιδιώκεται η τήρηση από την Κοινότητα της Συμφωνίας της Φλωρεντίας, που καταρτίστηκε υπό την αιγίδα της UNESCO. Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Συμφωνίας, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 1952,

«Τα συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μην επιβάλλουν δασμούς ή άλλες επιβαρύνσεις λόγω εισαγωγής ή επ' ευκαιρία εισαγωγής:

...

6) στα αντικείμενα επιστημονικού χαρακτήρα ... που αναφέρονται στα παραρτήματα ... Δ ...».

Το παράρτημα Δ της Συμφωνίας περιλαμβάνει, υπό ορισμένες επιφυλάξεις, τα «όργανα και συσκευές επιστημονικού χαρακτήρα που προορίζονται αποκλειστικά για την εκπαίδευση ή για την καθαρά επιστημονική έρευνα».

Κατά συνέπεια, για να διευκολυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των ιδεών και η επιστημονική έρευνα μέσα στην Κοινότητα, το Συμβούλιο θέσπισε τον κανονισμό 1798/75 που προβλέπει τη δυνατότητα εισαγωγής στην Κοινότητα υπό τελωνειακή ατέλεια από απόψεως κοινού δασμολογίου ορισμένων αντικειμένων εκπαιδευτικού, επιστημονικού ή μορφωτικού χαρακτήρα. Ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού 1798/75, ορισμένα από αυτά τα αντικείμενα εισάγονται ατελώς ως προς τους δασμούς του κοινού δασμολογίου, οποιαδήποτε κι αν είναι η χρήση για την οποία προορίζονται, σύμφωνα δε με το άρθρο 2 αυτού του κανονισμού ορισμένα άλλα αντικείμενα οφείλουν να προορίζονται τόσο για ορισμένους δημόσιους ή κοινής ωφελείας οργανισμούς ή ιδρύματα όσο και για ορισμένους οργανισμούς ή ιδρύματα που έχουν οπωσδήποτε αναγνωριστεί, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1798/75, μια τρίτη κατηγορία οργάνων και συσκευών επιστημονικού χαρακτήρα που δεν αναφέρονται στα άρθρα 1 και 2 του κανονισμού 1798/75 μπορούν να εισαχθούν ατελώς υπό την προϋπόθεση ότι εισάγονται με αποκλειστικό προορισμό την εκπαίδευση ή την καθαρά επιστημονική έρευνα. Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι πρόκειται για όργανα και συσκευές που

«α) προορίζονται:

— είτε για δημόσιους ή κοινής ωφελείας οργανισμούς που έχουν ως κύρια δραστηριότητα την εκπαίδευση ή την επιστημονική έρευνα, καθώς επίσης και για υπηρεσίες δημοσίου οργανισμού ή οργανισμού ωφελείας που έχουν ως κύρια δραστηριότητα την εκπαίδευση ή την επιστημονική έρευνα,

— είτε για επιστημονικά ή εκπαιδευτικά ιδρύματα ιδιωτικού χαρακτήρα, στα οποία έχει αναγνωριστεί από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών το δικαίωμα να λαμβάνουν τα αντικείμενα αυτά ατελώς»

και όταν

«β) όργανα ή συσκευές ισοδύναμης επιστημονικής αξίας δεν κατασκευάζονται επί του παρόντος στην Κοινότητα».

Για να επιτύχει, συνεπώς, την τελωνειακή ατέλεια βάσει των διατάξεων του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1798/75, το ίδρυμα ή ο οργανισμός που είναι παραλήπτης πρέπει να αποδείξει ότι πρόκειται για όργανο ή συσκευή επιστημονικού χαρακτήρα που προορίζεται αποκλειστικά για την εκπαίδευση ή την καθαρά επιστημονική έρευνα.

2. Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου

Το προσφεύγον στην κύρια δίκη, το Ludwig-Maximilians-Universität München (εφεξής το προσφεύγον) εισήγαγε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στις 24 Φεβρουαρίου 1977, γυάλινες φιάλες. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε το προσφεύγον, οι φιάλες κατασκευάζονται από μολυβδύαλο, μια ύλη που ακόμη και σε μακρά τοποθέτηση δεν αποδεσμεύει ουσίες στο αλκαλικό μέσο. Περαιτέρω, οι φιάλες έχουν επίπεδη βάση, που επιτρέπει την ανάπτυξη των κυττάρων, καθώς και ιδιαίτερο χείλος εκχύσεως, το οποίο κατασκευάζεται ειδικά για μέσα ιστοκαλλιέργειας και καθιστά δυνατή την έκχυση των διαλύσεων, χωρίς οι διαλύσεις αυτές να τρέξουν από το χείλος της φιάλης, πράγμα που είναι πολύ σημαντικό λόγω των εξαιρετικών απαιτήσεων αποστειρώσεως.

Κατά τον εκτελωνισμό, για να τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία τα εμπορεύματα αυτά το προσφεύγον ζήτησε από το τελωνείο να του χορηγηθεί τελωνειακή ατέλεια για τα εμπορεύματα αυτά. Το Hauptzollamt München-West απάλλαξε καταρχάς τα εμπορεύματα από τους δασμούς ως μέσα έρευνας, υπό την επιφύλαξη μεταγενέστερης εξετάσεως. Βάσει της εξετάσεως που διενεργήθηκε από το Zolltechnische Prüfungs- und Lehranstalt München (Ίδρυμα Ερευνών και Εκπαιδεύσεως επί της Δασμολογικής Τεχνικής) σχετικά με το αν συγκεντρώνονται οι προϋποθέσεις του κανονισμού 1798/75 για την ατελή εισαγωγή, το καθού επέβαλε, εντούτοις, εκ των υστέρων με διορθωτική απόφαση της 27ης Ιουνίου 1977 δασμό ύψους 357,20 γερμανικών μάρκων (DM), καθώς και τον αναλογούντα φόρο κύκλου εργασιών κατά την εισαγωγή, ύψους 39,20 DM , προβάλλοντας ως αιτιολογία ότι οι εν λόγω γυάλινες φιάλες δεν είχαν το χαρακτήρα οργάνων, συσκευών ή Geräte (σκευών) (ο τελευταίος αυτός όρος υπάρχει στη γερμανική απόδοση του κανονισμού 1798/75). Το προσφεύγον άσκησε ένσταση ενώπιον του Hauptzollamt München-West, καθού στην κύρια δίκη (εφεξής το καθού) κατά της επιβολής των δασμών, μετά δε την απόρριψη αυτής της ενστάσεως άσκησε προσφυγή κατά του καθού ενώπιον του Finanzgericht München.

Στο πλαίσιο αυτής της δίκης, το προσφεύγον υποστήριξε ότι οι γυάλινες φιάλες που εισήχθησαν έπρεπε να θεωρηθούν ως «όργανα, συσκευές ή σκεύη επιστημονικού χαρακτήρα» κατά την έννοια του κανονισμού 1798/75 στη γερμανική έκδοση, επειδή έπρεπε να θεωρηθούν ως όργανο ή σκεύος έρευνας. Η έννοια του οργάνου καθορίζεται στα ειδικά λεξικά ως μέσο, σκεύος ή εργαλείο ακριβείας και, συνεπώς, εφαρμόζεται ως προς τις γυάλινες φιάλες που εισήχθησαν. Επιπλέον, το εμπόρευμα αυτό είναι ένα σκεύος («Gerät») κατά την έννοια του κανονισμού 1798/75, δοθέντος ότι με τον όρο αυτό νοούνται εργαλεία, αντικείμενα εξοπλισμού ή τρέχουσας χρήσης, μηχανές, εξαρτήματα και σκεύη («Utensilien»).

Το καθού αμφισβήτησε ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου ότι οι εν λόγω γυάλινες φιάλες έχουν επιστημονικό χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού 1798/75. Αναφέρθηκε στο λεξικό «Der Neue Herder», σύμφωνα με το οποίο τα όργανα καθορίζονται ως «εργαλεία (Werkzeuge) για τεχνικούς, επιστημονικούς ή καλλιτεχνικούς σκοπούς», αντιθέτως δε χαρακτηρίζονται τα εργαλεία ως επαγγελματικά σκεύη (Arbeitsgeräte), με τα οποία επιτελείται μια ενέργεια ή διενεργείται μια εργασία. Το λεξικό «Der Große Duden — Fremdwörterbuch» ερμηνεύει επίσης το όργανο ως «μέσο, σκεύος ή εργαλείο ακριβείας (για τεχνικές ή επιστημονικές εργασίες)».

Συνεπώς, πάντοτε κατά το καθού, όργανο είναι ένα προϊόν με χαρακτηριστικά εργαλείου, με το οποίο διενεργείται μια εργασία ή επιτελείται μια ενέργεια, κατά τις οποίες το όργανο επιδρά ενεργητικά υπό οποιαδήποτε μορφή στο προς κατεργασία αντικείμενο ή υλικό. Αυτό δεν συμβαίνει ως προς

τις γυάλινες φιάλες, οι οποίες χρησιμεύουν μόνο παθητικώς για την υπό αποστείρωση διατήρηση και ανάπτυξη μέσων καλλιέργειας. Δεν είναι ούτε σκεύη κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1798/75, αλλά το πολύ σύνολο σκευών (Gerätschaften) που δεν υπάγονται στην εν λόγω ρύθμιση. Η ρύθμιση αυτή δεν επιδιώκει κατά γενικό τρόπο να εξαιρέσει από τους δασμούς τα «αντικείμενα, αλλά μόνο τα όργανα, συσκευές και σκεύη επιστημονικού χαρακτήρα. Επιπλέον, στο γαλλικό και αγγλικό κείμενο του κανονισμού αναφέρονται μόνο επιστημονικά όργανα και συσκευές (instruments et appareils scientifiques» — «scientific instruments or apparatus»). Ο όρος, συνεπώς, σκεύη («Gerät») στο γερμανικό κείμενο δεν συνιστά παρά μια γλωσσική συμπλήρωση των όρων «όργανα και συσκευές».

Με διάταξη της 8ης Μαρτίου 1983 το Finanzgericht München ανέβαλε την έκδοση οριστικής αποφάσεως και αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πώς πρέπει να ερμηνευτεί το άρθρο 3, παράγραφος 1, εδάφιο 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1798/75 της 10ης Ιουλίου 1976 (όπως αρχικά ίσχυε) ως προς τις έννοιες "όργανα, συσκευές (και σκεύη)"; Εμπίπτουν στις έννοιες αυτές κάθε είδους εμπορεύματα ή μόνο τα αντικείμενα που διαθέτουν κάποιο μηχανισμό ή μια άλλη κατασκευή, με τη βοήθεια των οποίων είναι δυνατή η μελέτη, χρησιμοποίηση ή ακόμα η κατεργασία μιας ουσίας ή η επίτευξη, ρύθμιση, προσδιορισμός και μέτρηση ορισμένων φυσικών ή χημικών καταστάσεων ή φαινομένων (πχ. θερμοκρασία, κενό) ή φαινομένων; Ποια άλλα κριτήρια είναι ενδεχομένως κρίσιμα για τον καθορισμό αυτών των όρων;»

Στο σκεπτικό της διατάξεώς του το Finanzgericht παρατηρεί ότι πρωτεύουσα σημασία έχει, αν οι όροι «όργανα, συσκευές και σκεύη επιστημονικού χαρακτήρα» αποτελούν απλώς περίφραση της γενικής έννοιας «αντικείμενο» ή αν αναφέρονται σ' ένα ιδιαίτερο είδος εμπορευμάτων που χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες ιδιότητες και ειδικά στοιχεία. Υπέρ της δεύτερης ερμηνείας μπορεί να θεωρηθεί ότι συνηγορεί το γεγονός ότι η έκφραση «αντικείμενο» χρησιμοποιείται σ' ένα άλλο μέρος του κανονισμού 1798/75 απ' ό,τι στο άρθρο 3, παράγραφος 1, καθώς και ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, περιέχει ειδική ρύθμιση σχετικά με τα στοιχεία και τα εξαρτήματα και ότι, επιπλέον, η ανωτέρω διατύπωση αντιστοιχεί στην ορολογία του κοινού δασμολογίου το οποίο τη χρησιμοποιεί κατά στενότερο τρόπο σε σχέση με τις έννοιες «εμπορεύματα» ή «αντικείμενα». Το πνεύμα και ο σκοπός του κανονισμού 1798/75 δεν φαίνεται να μπορούν να αποτελέσουν εύλογη βάση για να εξαρτηθεί η χορήγηση τελωνειακής διευκολύνσεως σ' ένα εμπόρευμα από μια πρόσθετη χαρακτηριστική ιδιότητα, εκτός από την ιδιαίτερη καταλληλότητά του για την επιστημονική έρευνα, που συνεπάγεται το επίθετο «επιστημονικός».

Αν, κατά συνέπεια, με τους όρους «όργανα, συσκευές και σκεύη» πρέπει να νοούνται και εμπορεύματα που διακρίνονται από άλλα αντικείμενα λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα τους, τίθεται, επιπλέον, το πρόβλημα του καθορισμού των κριτηρίων που έχουν σημασία για τη διάκριση αυτή. Υπ' αυτές τις περιστάσεις, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η γαλλική και αγγλική διατύπωση του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1798/75 περιλαμβάνει μόνο τους όρους «instruments et appareils», «instruments or apparatus», αντιστοίχως και, συνεπώς, δεν μπορεί να έχει καμιά αυτοτελή σημασία ο επιπλέον όρος «σκεύος» (Gerät) που περιλαμβάνει μόνο η γερμανική απόδοση του εν λόγω κανονισμού.

Εκκινώντας από την ορολογία που χρησιμοποιείται στο κοινό δασμολόγιο, καθώς και βάσει της σχέσεως μεταξύ των όρων «instruments et appareils» και του επιθέτου «scientifique» πρέπει κυρίως να θεωρηθούν ως χαρακτηριστικά που προσδίνουν σ' ένα εμπόρευμα την ιδιότητα της συσκευής ή του οργάνου, η ύπαρξη ενός μηχανισμού ή άλλων κατασκευών, με τη βοήθεια των οποίων είναι δυνατή η κατεργασία ή η καθοιονδήποτε τρόπο επεξεργασία μιας ύλης ή η επίτευξη, ρύθμιση, προσδιορισμός και μέτρηση ορισμένων φυσικών ή χημικών καταστάσεων ή φαινομένων (πχ. θερμοκρασία, κενό).

Αντιθέτως, δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκές ότι ένα εμπόρευμα που χρησιμοποιείται μόνο ως δοχείο μπορεί, σύμφωνα με τον επιδιωκόμενο σκοπό και χάρη στις ιδιότητες του υλικού που έχει κατασκευαστεί, να εμποδίσει την επίδραση βλαπτικών παραγόντων του περιβάλλοντος κατά την επεξεργασία μιας ουσίας ή την εξέλιξη μιας διαδικασίας. Αντικείμενα αυτού του είδους δεν μπορούν, αντιθέτως, να χαρακτηριστούν ως συσκευές ή όργανα παρά μόνο όταν διαθέτουν κατασκευές, με τη βοήθεια των οποίων μπορεί να προσδιοριστεί, ρυθμιστεί ή μετρηθεί η φύση και η ένταση τέτοιων βλαπτικών παραγόντων.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, κατέθεσε γραπτές παρατηρήσεις η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον Jörn Sack, μέλος της νομικής της υπηρεσίας.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

Με διάταξη της 5ης Οκτωβρίου 1983, το Δικαστήριο ανάθεσε την εκδίκαση της υποθέσεως στο δεύτερο τμήμα.

II — Γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

Η *Επιτροπή* υπογραμμίζει καταρχάς ότι, κατά τη γνώμη της, το κείμενο της γερμανικής εκδόσεως του κανονισμού 1798/75 είναι ευρύτερο από τα κείμενα των άλλων εκδόσεων, ιδίως δε της αγγλικής και γαλλικής εκδόσεως. Οι δύο αυτές εκδόσεις έχουν ιδιαίτερη σημασία επειδή ο κανονισμός 1798/75 υλοποιεί ως προς την Κοινότητα τη Συμφωνία της Φλωρεντίας της 21ης Μαΐου 1952, συμφωνία η οποία είναι συντεταγμένη στην αγγλική και στη γαλλική. Ενώ στο γερμανικό κείμενο γίνεται συνεχώς λόγος για «όργανα, συσκευές και σκεύη επιστημονικού χαρακτήρα» («wissenschaftliche Instrumente, Apparate und Geräte») οι άλλες εκδόσεις αναφέρουν μόνο τα «όργανα και συσκευές» («instruments et appareils» — «instruments and apparatus»). Η Επιτροπή θεωρεί ότι το προσφεύγον στην κύρια δίκη δεν μπορεί να επικαλεστεί παρά μόνο την έκδοση του εν λόγω κανονισμού που είναι λιγότερο περιοριστική από ό,τι στις άλλες γλώσσες. Η έκδοση αυτή, εντούτοις, δεν επιβεβαιώνεται ούτε από τη Συμφωνία της Φλωρεντίας ούτε από τις οδηγίες που έχουν δοθεί για την εφαρμογή της ούτε από τη νομική πρακτική των κρατών που την έχουν υπογράψει ούτε από την πρακτική αυτής της ίδιας της Κοινότητας. Στα ανωτέρω προστίθεται ότι στο μεταξύ η γερμανική έκδοση εναρμονίστηκε προς τις άλλες εκδόσεις με το άρθρο 140, παράγραφος 1, στοιχείο δ, του κανονισμού 918/83 του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983 για τη θέσπιση του κοινοτικού καθεστώτος τελωνειακών ατελειών (ΕΕ L 105, σ. 1), με την εξάλειψη της λέξης «σκεύη» («Geräte») από το αρχικό κείμενο του κανονισμού.

Κατά τη γνώμη της Επιτροπής είναι αναμφίβολο ότι οι γυάλινες φιάλες που αποτελούν το αντικείμενο της διαφοράς δεν μπορούν

να θεωρηθούν ως όργανα ή συσκευές. Ανεξάρτητα από κάθε λεξικό ορισμό είναι βέβαιο ότι δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως τέτοια παρά μόνο αντικείμενα κατασκευασμένα έτσι ώστε να καθιστούν δυνατή την εκτέλεση ορισμένων ενεργειών ή να ασκούν ορισμένη επίδραση σε άλλα αντικείμενα. Αντιθέτως, αντικείμενα που χρησιμεύουν απλώς στη διατήρηση, αποθήκευση ή ακόμη στην «καλλιέργεια» μιας ουσίας δεν αποτελούν όργανα, ακόμη δε λιγότερο συσκευές. Η οροθέτηση μεταξύ αυτών των όρων και των «αντικειμένων» που αναφέρονται στα άρθρα 1 και 2 αποκτά νόημα μόνο βάσει της λειτουργικής σημασίας αυτών των όρων. Η σημασία αυτή δεν μπορεί να εξαρτάται από τον προορισμό του εμπορεύματος, επειδή αυτός είναι κοινός για όλα τα εμπορεύματα που υπάγονται στον κανονισμό 1798/75.

Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο γερμανικός όρος («Geräte») (σκεύη) είναι λιγότερο περιοριστικός από τους όρους «όργανο» και «συσκευή». Μπορεί να χαρακτηριστεί ως «Gerät» κάθε αντικείμενο κατασκευασμένο έτσι ώστε να επιτελεί μια ορισμένη λειτουργία στο πλαίσιο της επιτελέσεως μιας ενέργειας, χωρίς να πρέπει αναγκαίως να χρησιμεύει για την εκτέλεση μιας ενέργειας ή να ασκεί επίδραση σ' ένα άλλο αντικείμενο, όπως συμβαίνει με τα όργανα και τις συσκευές. Γι' αυτό το λόγο τα αντικείμενα που χρησιμεύουν στη διατήρηση και αποθήκευση μιας ουσίας μπορούν να χαρακτηρίζονται στη γερμανική ως «Geräte», επειδή επιτελούν ορισμένες λειτουργίες χωρίς να καθιστούν δυνατή την επιτέλεση μιας ενέργειας ή την επίτευξη ενός αποτελέσματος.

Επιπλέον, ως προς τον ορισμό των «οργάνων και συσκευών» η Επιτροπή στα παραδείγματα που παρέχονται από τον επίσημο οδηγό της UNESCO όσον αφορά την εφαρμογή της Συμφωνίας της Φλωρεντίας και του πρωτοκόλλου της, τα οποία έχουν όλα ως κοινό γνώρισμα ότι με τα αντικείμενα που περιγράφονται επιτυγχάνεται η εκτέλεση ορισμένων εργασιών, ορισμένων ερευνών ή η επίτευξη ορισμένων αποτελεσμάτων, έτσι ώστε να μην πρόκειται μόνο για χρήσιμα εξαρτήματα κατά την επιτέλεση παρόμοιων ενεργειών.

Εξάλλου, η Επιτροπή αναφέρεται στις παρατηρήσεις που έκανε στο πλαίσιο των υποθέσεων 294/81 (απόφαση της 17. 3. 1983, Control Data, Συλλογή 1983, σ. 911) και 300/82 (απόφαση της 9. 11. 1983, Gesamthochschule Essen, Συλλογή 1983, σ. 3655). Το ουσιώδες στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι ο επιστημονικός προορισμός ενός αντικειμένου δεν αρκεί ούτε κατά γενικό ούτε κατά ειδικό τρόπο για να θεμελιώσει την εφαρμογή του άρθρου 3 του κανονισμού 1798/75.

Κατά συνέπεια, το μόνο στοιχείο που μπορεί ακόμη να προβληθεί προς στήριξη της θέσεως του προσφεύγοντος στην κύρια δίκη έγκειται στον ισχυρισμό ότι είναι σύμφωνο με το πνεύμα του κανονισμού να δοθεί σ' αυτόν μια ερμηνεία, όσο το δυνατό ευρύτερη ερμηνεία. Εντούτοις, η Επιτροπή αντιτάσσει σ' αυτή την επιχειρηματολογία ότι είναι αναμφισβήτητη η πρόθεση του νομοθέτη να επιβάλει ορισμένους περιορισμούς, επειδή οι περιορισμοί αυτού εκφράζονται κατά σαφή τρόπο στο κείμενο του κανονισμού. Οι περιορισμοί αυτοί δεν είναι επίσης αυθαίρετοι, επειδή είναι σύμφωνοι με τη διεθνή πρακτική στον τομέα αυτό. Πρέπει, επιπλέον, να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι καίτοι μια ελεύθερη ερμηνεία είναι προς το συμφέρον της επιστημονικής έρευνας, η μέριμνα της προστασίας των κατασκευαστών που είναι εγκαταστημένοι μέσα στην Κοινότητα επιβάλλει την αποφυγή μιας υπερβολικής επεκτάσεως των τελωνειακών ατελειών. Η πρόθεση του νομοθέτη συνίσταται σαφώς στο να περιοριστεί στην περίπτωση εισαγωγής αντικειμένων που έχουν μια κάποια σημασία, χαρακτηριστικό που διακρίνει γενικά τα όργανα και τις συσκευές. Ο όρος «Geräte» μπορεί κάλλιστα να περι-

λαμβάνει επίσης συνηθισμένα αντικείμενα εξαιρετικά απλής επινοήσεως. Αυτή η άποψη επιβεβαιώνεται, εξάλλου, από το άρθρο 3, παράγραφος 4, του κανονισμού 1798/75 που αποκλείει, εν πάση περιπτώσει, την εφαρμογή της παραγράφου 1 ως προς τα «συνήθη υλικά εξοπλισμού», ακόμη και όταν πρόκειται για όργανα ή συσκευές.

Για τους ανωτέρω λόγους, η Επιτροπή προτείνει να δοθεί στο προδικαστικό ερώτημα η ακόλουθη απάντηση:

«Οι όροι "όργανα και συσκευές" (στη γερμανική: "Instrumente, Apparate und Geräte") που χρησιμοποιούνται στον κανονισμό ΕΟΚ 1798/75 Συμβουλίου πρέπει να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι δεν μπορούν να θεωρούνται ως τέτοια παρά μόνο αντικείμενα κατασκευασμένα έτσι ώστε να καθιστούν δυνατή την επιτέλεση ορισμένων ενεργειών ή την επίτευξη ορισμένων αποτελεσμάτων σε άλλα αντικείμενα και όχι αυτά που χρησιμεύουν αποκλειστικά για τη διατήρηση ή την καλλιέργεια αδρανούς ή ζώσας ύλης.»

III — Προφορική διαδικασία

Κατά τη συνεδρίαση της 24ης Νοεμβρίου 1983, η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον Jörn Sack, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, ανάπτυξε προφορικά τις παρατηρήσεις της και απάντησε στις ερωτήσεις που της έθεσε το Δικαστήριο.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά την ίδια συνεδρίαση.

Σκεπτικό

1 Με διάταξη της 8ης Μαρτίου 1983, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Μαρτίου 1983, το Finanzgericht του Μονάχου υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 3 του κανονισμού 1798/75 του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 1975, περί της ατελούς, ως προς τους δασμούς του κοινού δασμολογίου, εισαγωγής αντικειμένων εκπαιδευτικού, επιστημονικού ή μορφωτικού χαρακτήρα (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/002, σ. 87), που θεσπίστηκε κατ' εφαρμογή της Συμφωνίας της Φλωρεντίας (Recueil des Traités des Nations Unies, τόμος 131, 1952, αριθ. 1734, σ. 26 επ.)

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο προσφυγής, την οποία άσκησε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου το Ludwig-Maximilians-Universität München και με την οποία επιδιώκεται η ακύρωση της απόφασης του Hauptzollamt München-West, που αρνήθηκε τη χορήγηση δασμολογικής ατέλειας κατά την εισαγωγή γυάλινων φιαλών — που προορίζονταν για την υπό αποστείρωση διατήρηση και ιστοκαλλιέργεια καρκινικών ανθρώπινων κυττάρων — με την αιτιολογία ότι δεν πρόκειται για επιστημονικά όργανα ή συσκευές κατά την έννοια του προαναφερθέντος κανονισμού.

3 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι οι εν λόγω γυάλινες φιάλες κατασκευάζονται από μολυβδύαλο, ύλη που ακόμα και σε μακρά αποθήκευση δεν αποδεσμεύει ουσίες στο αλκαλικό μέσο, έχουν δε επιπλέον επίπεδη βάση που επιτρέπει την ανάπτυξη των κυττάρων, καθώς και ιδιαίτερο χείλος εκχύσεως· πρόκειται για φιάλες ειδικά κατασκευασμένες για έρευνα στον τομέα των ιστοκαλλιεργειών, οι οποίες καθιστούν δυνατή την έκχυση των διαλύσεων χωρίς οι διαλύσεις αυτές να τρέξουν από το χείλος της φιάλης, πράγμα που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις απόλυτης αποστείρωσης.

4 Το προσφεύγον στην κύρια δίκη υποστήριξε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου ότι τα επίδικα αντικείμενα πρέπει να θεωρηθούν «επιστημονικά όργανα ή συσκευές» κατά την έννοια του προαναφερθέντος κανονισμού, ενόψει του ότι η έννοια του οργάνου ορίζεται στα εξειδικευμένα λεξικά ως μέσο, σκεύος ή εργαλείο ακριβείας, και ότι οι γυάλινες φιάλες αποτελούν σκεύη («Geräte») κατά την έννοια του κανονισμού αυτού.

5 Αντίθετα, το Hauptzollamt υποστήριξε ότι δεν πρόκειται ούτε περί οργάνων, με την αιτιολογία ότι το όργανο επιδρά ενεργητικά στο προς κατεργασία αντικείμενο ή υλικό, ενώ οι γυάλινες φιάλες δε χρησιμεύουν παρά μόνο παθητικά, ούτε περί σκευών («Geräte») αλλά ότι πρόκειται περί συνόλου σκευών («Gerätschaften»).

6 Κατόπιν αυτού, το Finanzgericht του Μονάχου υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

«Πώς πρέπει να ερμηνευτεί το άρθρο 3, παράγραφος 1, εδάφιο 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1798/75 της 10ης Ιουλίου 1975 (όπως αρχικά ίσχυε), ως προς τις έννοιες "όργανα, συσκευές (και σκεύη)"; Εμπίπτουν στις έννοιες αυτές κάθε είδους εμπορεύματα ή μόνο τα αντικείμενα που διαθέτουν κάποιο μηχανισμό ή μια άλλη κατασκευή, με τη βοήθεια των οποίων είναι δυνατή η μελέτη, χρησιμοποίηση ή ακόμα η κατεργασία μιας ουσίας ή η επίτευξη, ρύθμιση, προσδιορισμός και μέτρηση ορισμένων φυσικών ή χημικών καταστάσεων (πχ. θερμοκρασία, κενό) ή φαινομένων; Ποια άλλα κριτήρια είναι ενδεχομένως κρίσιμα για τον καθορισμό αυτών των όρων;»

7 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι το ερώτημα αυτό αφορά στην ουσία το αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, εδάφιο 1, του κανονισμού 1798/75 πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι, όσον αφορά τους όρους «όργανα» και «συσκευές», μπορεί να συμπεριλαμβάνει επίσης αντικείμενα εξοπλισμού όπως τα δοχεία, τα οποία

προορίζονται για διατήρηση, αποθήκευση ή καλλιέργεια μιας ουσίας που αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας και τα οποία δεν συμβάλλουν παρά μόνο παθητικά κατά την εξέλιξη της διαδικασίας της επιστημονικής έρευνας.

8 Καταρχάς πρέπει να σημειωθεί ότι ούτε η Συμφωνία της Φλωρεντίας ούτε ο κανονισμός 1798/75 περιέχουν ορισμό των όρων «όργανα» και «συσκευές» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού. Πάντως, όπως το Δικαστήριο έχει ήδη δεχτεί, από την πρώτη ιδίως αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού σύμφωνα με την οποία το υλικό εκπαιδευτικού, επιστημονικού ή μορφωτικού χαρακτήρα εισάγεται «κατά το δυνατό» ατελώς, προκύπτει ότι οι όροι «όργανα» και «συσκευές», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1798/75 δεν επιδέχονται συσταλτική ερμηνεία.

9 Εντούτοις, οι εν λόγω όροι πρέπει να διευκρινιστούν κατά τρόπον ώστε η δασμολογική ατέλεια να αφορά μόνο αντικείμενα εξοπλισμού, τα οποία λόγω των αντικειμενικών τους χαρακτηριστικών, είναι ιδιαίτερα κατάλληλα για την καθαρή επιστημονική έρευνα (βλ. την απόφαση της 2. 2. 1978, στην υπόθεση 72/77, Universiteitskliniek Utrecht, Slg. 1978, σ. 189).

10 Επομένως τα αντικείμενα εξοπλισμού, για τα οποία ζητείται η τελωνειακή ατέλεια, πρέπει να διαθέτουν την ειδική αυτή ιδιότητα. Από αυτό προκύπτει ότι δεν μπορεί να χορηγηθεί τελωνειακή ατέλεια παρά μόνο για αντικείμενα εξοπλισμού τα οποία, σύμφωνα με την ιδιαίτερη τεχνική υφή τους και τη λειτουργία τους, χρησιμεύουν αυτά τα ίδια άμεσα ως μέσο επιστημονικής έρευνας.

11 Αντίθετα, αντικείμενα εξοπλισμού που δε χρησιμεύουν ως μέσο αλλά αποκλειστικά και μόνο ως αντικείμενο της επιστημονικής έρευνας, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν επιστημονικά όργανα ή συσκευές· πράγματι, όταν η έρευνα δεν γίνεται μέσω των αντικειμένων αυτών, αλλά διενεργείται πάνω σ' αυτά, τότε δεν συμβάλλουν παρά καθαρά παθητικά στη διαδικασία της έρευνας.

12 Πολύ περισσότερο, δοχεία που χρησιμεύουν μόνο για τη διατήρηση ή την αποθήκευση μιας ουσίας, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν επιστημονικά όργανα ή συσκευές. Ακόμα και το γεγονός ότι είναι κατάλληλα για την υπό αποστείρωση διατήρηση και ιστοκαλλιέργεια δεν

μπορεί να τους προσδώσει το χαρακτήρα επιστημονικών οργάνων ή συσκευών· πράγματι το γεγονός αυτό δε μεταβάλλει το ουσιώδες χαρακτηριστικό ενός δοχείου, δηλαδή την παθητική χρησιμοποίησή του.

13 Όσον αφορά το γεγονός ότι στη γερμανική απόδοση το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1798/75 περιέχει όχι μόνο τους όρους «όργανα» και «συσκευές» αλλά επίσης τον όρο σκεύη («Geräte»), πρέπει να σημειωθεί ότι το γεγονός αυτό δεν είναι ικανό να προσδώσει στη γλωσσική αυτή απόδοση ευρύτερη έννοια από εκείνη η οποία απορρέει από τις άλλες αποδόσεις που δεν περιλαμβάνουν τον όρο αυτό. Πρέπει επομένως να μη δοθεί ιδιαίτερη σημασία στον όρο «σκεύη» που υπάρχει στο γερμανικό κείμενο.

14 Επομένως, στο ερώτημα που υπέβαλε το Finanzgericht του Μονάχου προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, εδάφιο 1, του κανονισμού 1798/75 πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι δεν περιλαμβάνει αντικείμενο εξοπλισμού όπως τα δοχεία, τα οποία προορίζονται για τη διατήρηση, αποθήκευση, ή καλλιέργεια μιας ουσίας που αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας και τα οποία δεν συμβάλλουν παρά μόνο παθητικά κατά την εξέλιξη της διαδικασίας της επιστημονικής έρευνας.

Επί των δικαστικών εξόδων

15 Τα έξοδα, στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε το Finanzgericht του Μονάχου, με διάταξη της 8ης Μαρτίου 1983, αποφαίνεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, εδάφιο 1, του κανονισμού 1798/75 πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι δεν περιλαμβάνει αντικείμενα εξο-

πλισμού, όπως τα δοχεία που προορίζονται για τη διατήρηση, αποθήκευση ή καλλιέργεια μιας ουσίας που αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας και τα οποία δεν συμβάλλουν παρά μόνο παθητικά κατά την εξέλιξη της διαδικασίας της επιστημονικής έρευνας.

Bahlmann Pescatore Due

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Ιανουαρίου 1984.

Ο γραμματέας
κ.α.α.

J. A. Pompe

Βοηθός γραμματέας

Ο πρόεδρος του δεύτερου τμήματος

K. Bahlmann

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ PIETER VERLOREN VAN THEMAAT ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1983 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

1. Τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης

Επί του ερωτήματος, το οποίο σας υπέβαλε με διάταξη της 8ης Μαΐου 1983 το Finanzgericht του Μονάχου, η θέση μου έχει ως εξής: Τη φορά αυτή η διαφορά αφορά το ζήτημα αν οι γυάλινες φιάλες, τις οποίες εισάγει το προσφεύγον και οι οποίες προορίζονται για την υπό αποστείρωση διατήρηση και ιστοκαλλιέργεια καρκινικών κυττάρων του ανθρώπου, είναι επιστημονικά όργανα ή συσκευές υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1798/75 της 1ης Ιουλίου 1975 (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/002, σ. 87), όπως αρχικά ίσχυε.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε το Ludwig-Maximilians-Universität του Μονάχου, οι γυάλινες φιάλες κατασκευάζονται από μολυβδύαλο υλικό το οποίο, ακόμα και σε μακρά τοποθέτηση, δεν αποδεσμεύει ουσίες, στο αλκαλικό μέσο. Εξάλλου οι φιάλες έχουν επίπεδη βάση που επιτρέπει την ανάπτυξη των κυττάρων, καθώς και ιδιαίτερο χείλος εκχύσεως· το τελευταίο έχει κατασκευαστεί ειδικά για τα μέσα ιστοκαλλιέργειας και καθιστά δυνατή την έκχυση των διαλύσεων χωρίς αυτές να τρέξουν από το χείλος της φιάλης, πράγμα που είναι πολύ σημαντικό λόγω των εξαιρετικών απαιτήσεων αποστείρωσης.

Για την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ερώτημα που σας υποβλήθηκε, προϋποτίθεται ότι όχι μόνο τα στοιχεία αυτά είναι ακριβή, αλλά επίσης και ότι οι γυάλινες φιάλες χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για

1 — Μετάφραση από τα γερμανικά.